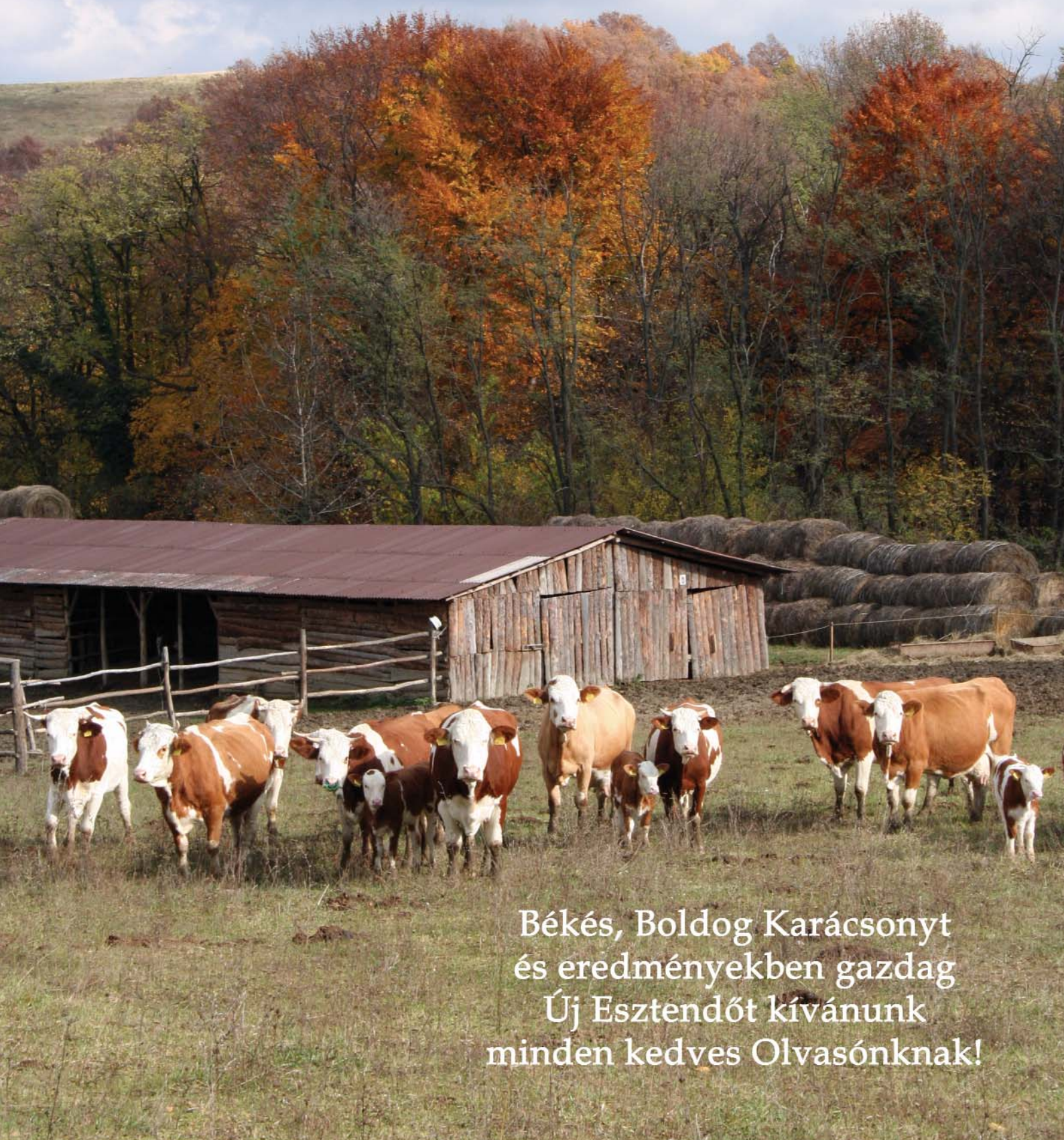

VII. évfolyam 4. szám 2007. tél

magyartarka

A Magyartarka Tenyésztők Egyesületének információs lapja

Békés, Boldog Karácsonyt
és eredményekben gazdag
Új Esztendőt kívánunk
minden kedves Olvasónknak!

Európai Hegyitarka Tenyésztők Szövetségének 27. Kongresszusa, Zágráb

ADY ENDRE: Karácsony (részlet)

*Harang csendül,
Ének zendül,
Messze zsong a hálaének
Az én kedves kis falumban
Karácsonykor
Magába száll minden lélek.*

*Minden ember
Szeretettel
Borul földre imádkozni,
Az én kedves kis falumban
A Messiás
Boldogságot szokott hozni.*

*A templomba
Hosszú sorba'
Indulnak el ifjak, vének,
Az én kedves kis falumban
Hálát adnak
A magasság Istenének.*

*Mintha itt lenn
A nagy Isten
Szent kegyelme súgna, szállna,
Az én kedves kis falumban
Minden szívben
Csak szeretet lakik máma.*

Tartalomjegyzék

Kongresszus Zággráiban	4
Madagro Kft., Madocsa	6
XII. Húsmarhatenyésztési Tanácskozás	7
Magyartarka Szakmai Fórum	8
A Purina bemutatkozik	10
Hatvanéves a mesterséges	12
Magyartarka eredmények a keszthelyi kísérleti húsmarha-telepen	14
Beszélgetés Dr. Stefler Józseffel	15
Magyartarka tenyészbikák szaporítóanyagának árjegyzéke	18

*Magyar Gábor váraljai tenyészet
Fotó: Harmat Ákos*

A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
információs lapja

A szerkesztőbizottság tagjai:

Dr. Holló István
Dr. Húth Balázs
Dr. Polgár J. Péter
Dr. Stefler József

Főszerkesztő: Füller Imre

Szerkesztőség:

Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyartarka.axelero.net
web: http://www.magyartarka.hu

ISSN 1587-9305

Kiadó: Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyartarka.axelero.net

Felelős kiadó: Rácz Károly
Lektor: Orbánné Prikk Orsolya
DTP: Szalai Norbert

Nyomda: Pethő & Társa Nyomda
Megjelenés: negyedévente 2.000 példányban

Dr. Húth Balázs fejlesztési- és marketingvezető, MTE

KONGRESSZUS ZÁGRÁBBAN

Az Európai Hegyitarka Tenyésztők Szövetsége két évente megrendezésre kerülő kongresszusának a horvátországi Zágráb adott otthon. A hegyitarka-tenyésztő társadalom legnagyobb seregszemléjén a Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete is népes delegációval képviseltette magát. A kongresszus első napján vendéglátóink bemutatták a horvát főváros, Zágráb nevezetességeit, majd a visszaérkezést követően díszvacsora nyitotta meg az egyhetes rendezvényt.

Az Európai Szövetség 27. Kongresszusát október 1-jén tartották. A vendégeket a horvát mezőgazdasági miniszter, Petar Cobankovic köszöntötte, aki nagy megtiszteltetésnek vette, hogy hazája adhatott otthont e nagyszabású szakmai rendezvénynek.

Elmondta, hogy az állattenyésztésen belül a szarvasmarha-tenyésztés a legnagyobb jelentőséggel bíró ágazat. A jelenlegi szarvasmarha-állomány több mint 2/3 részét kitevő szimentáli horvátországi tenyésztése közel 100 éves múltra tekint vissza. A fajta kiváló tej- és hústermelő képességének köszönhetően gyorsan népszerűvé vált a tenyésztők körében. A horvát hegyitarka-tenyésztés történetében mérföldkőnek számított 1974, amikor Zágráb városa adott otthont a 11. Európai Kongresszusnak, és ekkor alapították meg a Szimentáli Világszövetséget is.

A horvát szarvasmarha-tenyésztés napjainkban strukturális átalakuláson megy keresztül, az európai uniós követelményekhez történő igazodás elősegítése érdekében a minisztérium jelentős állami fejlesztési forrásokat "pumpál" az ágazatba. A 20 és 100 tehén közötti gazdaságok fejlesztési költségének 25%-át az állam finanszírozza.

A Horvátországban nagy hagyományokkal bíró tejtermelés mellett a jövőben hangsúlyt fektetnek a fejés nélküli anyatehéntartás meghonosítására, amelynek jelenleg is meghatározó fajtája a szimentáli. A vendéglátóipar igényének jó minőségű marhahússal való kielégítése meg-

követeli a hízómarha ágazat technológiai fejlesztését, amelyben véleménye szerint kihasználatlan tartalékok vannak.

Végezetül reményét fejezte ki, hogy a nemzetközi szakmai szervezetekben való aktív horvát közreműködés elősegíti az ország hegyitarka-tenyésztésének hosszú távú genetikai fejlesztését.

A mezőgazdasági miniszter előadását követően Dr. Ivan Jakopovic, a Horvát Mezőgazdasági Minisztérium munkatársa jól szemléltetett előadásában mutatta be a horvát tarka tenyésztés múltját és jelenét. A szarvasmarha döntően a családi gazdaságokban összpontosul, az átlagos tehénlétszám alacsony, mindössze 3,5 tehén gazdaságonként, amely a fejlesztési források összpontosítása szempontjából rendkívül hátrányos. A szarvasmarha-tenyésztők 84%-a foglalkozik hegyitarka-tenyésztéssel, míg a fajta részaránya a tehénállományon belül 72%. A délszláv konfliktus hatalmas pusztítást végzett a populációban, a háború következtében a tehénlétszám százezerrel csökkent.

A szarvasmarhalétszám a 2002-ben regisztrált 417 113 darabhoz képest 2006-ban 485 268 egyedet számlált, amely a bika-hizlalás iránt megnövekedett érdeklődéssel magyarázható. A tehenek esetében a négy év alatt enyhe létszámcsökkenés tapasztalható, a 2002. esztendőben számlált 251 059 egyed 2006-ra 242 261-re csökkent.

A versenyképesség szempontjából ugyanakkor hátrányos, hogy a gazdaságok 52%-a 4-9 tehénlétszám közötti, és a 16 tehén feletti üzemek aránya mindössze 6,3%. A laktációs tejtermelés az állami fejlesztési forrásoknak és a szakszerű apaállat-használatnak köszönhetően a 2002-es állapothoz (3705 kg) képest 2006-ra 4535 kg-ra nőtt.

Horvátországban nagy jelentősége van a hízómarha ágazatnak, amely a belföldi igények kielégítése mellett fontos exportfeladattal bír. Az elmúlt évben 165 018 végsúlyra hizlalt bika és borjú vágására került sor.

A hegyitarka tehenek döntő hányadát ketőshasznosításban tenyésztik, hiszen a

családi gazdaságok számára a tej- és a hústermelés egyaránt fontos árbevételt jelent. A technológiai fejlesztés megköveteli a létszámfejlesztést, mivel a 20 tehén alatti gazdaságok elesnek a beruházási összeg 25 %-os vissza nem térítendő állami támogatásától. Azok a termelők, akik nem képesek vagy nem kívánnak a tejtermelésbe beruházni, és rendelkeznek a szükséges legelőterülettel, leállnak a fejéssel, és húsmarhatartásba kezdenek. Az így előállított hízóalapanyag vagy a gazdaságban kerül meghizlalásra, vagy értékesítik azokat a kizárólag hízalással foglalkozó üzemek részére (2000-3000 bika üzemenként!).

A fajta versenyképességének megőrzése a nemesítő munka alapja. A horvát hegyitarka-tenyésztést az 1960-ban alapított Horvát Állattenyésztési Központ fogja össze.

Évente mintegy 150-200 bikanevelő tehén célpárosítást végzik el a legkiválóbb genetikai értékű belföldi tenyésztésű, illetve import apaállatokkal, amelyből 70-80 tenyészbikajelölt születik. A megszületett bikákat 120 napos koruk körül központi sajátjelzésítésmény-vizsgáló állomásra szállítják. A KSTV-zárást követően a legjobb súlygyarapodással és küllemmel rendelkező 10-15 bikát indítják ivadék-vizsgálatban. A tenyészbikajelöltek a KSTV alatt 1609 grammos súlygyarapodást érnek el naponta, utódaik vágási %-a 58,23, míg a színhúskitermelés 62,68%. A ciklusbikák leány ivadéakai 2006-ban 4456 kg tejet termeltek 4,07% zsír- és 3,35% fehérjetartalommal. A hatékony genetikai előrehaladást segíti, hogy 1948 óta az állomány 75%-át mesterségesen termékenyítik.

A hegyitarka hústermelő képességével kapcsolatos gondolatokat Ludwig Summer osztotta meg a kongresszus résztvevőivel. Elmondta, hogy a BSE-krízis lecsengett, a 2005/2006-os esztendőben Európában érezhetően megnőtt a marhahús-fogyasztás, és stabilizálódtak az árak.

A hegyitarka legnagyobb előnye a speci-

alizált tejtermelő fajtákkal szemben, hogy a magas színvonalú tejtermelés (6000-7000 kg) mellett is képes a mennyiségi és minőségi hústermelésre. A szimentáli hízbikák 1300 g/nap feletti súlygyarapodásra képesek, 16-18 hónapos korra eléri a 650-750 kg közötti vágási súlyt, 85-90%-uk "U" minőségi kategóriában vágódik, a vágási kitermelés pedig 57-60%. A selejt tehenek esetében a féltettek súlya 350-450 kg közötti, és közel 70%-uk "U" és "R" minőségi osztályban vágódik.

Véleménye szerint az európai hegyitarka-tenyésztés bebizonyította, hogy egy fajtában fenntartható a versenyképes tej- és hústermelés. A nettó súlygyarapodás tenyészértékében lassú növekvő tendencia figyelhető meg, míg az EUROP minőségi osztály tenyészérték enyhe csökkenést mutat. Erre a mutatóra a jövőben nagyobb hangsúlyt kell fektetni, mivel ez árképző tényező, és szoros összefüggést mutat a színhúskitermeléssel.

Ezt követően Peter Stückler, a Steierországi Szarvasmarhatenyésztők Egyesületének munkatársa tartott tanulságos előadást "Ne feledkezzünk meg a kettőshasznosításról!" címmel. Az előadó szerint a kettőshasznosítású szarvasmarha-tenyésztésnek régen voltak olyan jó pozíciói, mint napjainkban. Emlékeztetett arra, hogy a tej felvásárlói ára folyamatosan növekszik, a marhahús esetében pedig keresleti piac alakult ki.

A versenyképes termeléshez a genetikai alapok adtak, hiszen az osztráktarka populáció laktációs termelése 7135 kg, 4,26% zsír- és 3,46% fehérjetartalom mellett. A reprodukciós tulajdonságok esetében javuló tendencia figyelhető meg. A két ellés közt eltelt napok száma 395, az első termékenyítésre vemhesülő egyedek aránya 61%, míg az üszők első ellés-kori életkora 29,7 hónap. A tejüzem felé szállított tej szomatikus sejtszáma 131 602 db/ml. A tehenenkénti átlagos abrak-felhasználás évente 1 719 kg.

A hatékonyságnövelés egyik legfontosabb láncszeme a kimagasló anyagcserestabilitással, jó fertilitással és hosszú, hasznos élettartammal bíró problémamentes tehen. Ezért a tenyészbika-előállításban a tej- és a hústermelés növelése mellett a fenti tulajdonságok javítására is nagy hangsúlyt kell fektetni.

A küllemi bírálatnak is a hosszú, hasznos élettartam elérését kell szolgálnia. Ilye-

nek a testkapacitás, a testalakulás, az izmoltság és a funkcionális tőgytulajdonságok.

Végezetül az előadó hangsúlyozta: amennyiben a termelési mutatók folyamatos genetikai javítása mellett a funkcionális (fitnesz) tulajdonságok esetében is meg tudjuk tartani az eddig tapasztalt pozitív tendenciát, az európai szimentáli-tenyésztés sikeres jövője garantált.

Az előadásokat követően sor került az Európai Szövetség tisztújítására. A szervezet távozó elnöke, Richard Pichler megköszönte a tagországoknak a munkájához nyújtott aktív támogatást, és átadta posztját a Cseh Tenyésztőszervezet ügyvezető igazgatójának, a Szimentáli Világ-szövetség alelnökének, Josef Kucerának, aki már korábban is aktív szerepet vállalt az Európai Szövetség munkájában. Tisztújításra került sor a titkári poszton is, a leköszönt Dr. Stefler József egyetemi tanár helyét Dr. Polgár J. Péter, a keszthelyi Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar egyetemi docense tölti be a jövőben. Búcsúbeszédében Stefler professzor megköszönte, hogy a nemzetközi "tarkás csapat" 14 éven keresztül segítette munkáját, ez idő alatt széleskörű szakmai tapasztalatokat szerzett, illetve beosztásánál fogva megismerhette a világ azon országait, ahol valamilyen formában szimentáli tenyésztés folyik. A szervezet másik titkára továbbra is Dr. Georg Röhrmoser maradt Németországból.

A kongresszust követően egy kiállítást, a Krizevci Mezőgazdasági Főiskolát, a szintén ebben a városban működő mesterseges állomást, egy tejtermelő családi gazdaságot és két vállalkozói méretű hízaló gazdaságot mutattak meg vendéglátóink.

A Burek család dubravai gazdasága már felkészült a szigorú uniós előírásokra, hiszen fejlesztési források kihasználásával a 40 tejelő tehen számára modern, nagy légtérű, pihenőboksos istállót építettek, a hozzá kapcsolódó trágyakezelési technológiával. A takarmányozás monodiétás, a silókukorica-szilázsból, lucerna- és fűszénázsból, valamint szénából és abrakból álló takarmányadagot keverő-kiosztó kocsijuttatja az állatok elé. A legelőre kizárólag a szárazonálló teheneket és az üszöket hajtják. A korszerű tartás- és takarmányozástechnológiának köszönhetően a laktációs termelés meghaladja az

5500 kg-ot, 4,07% zsír- és 3,38% fehérjetartalom mellett. A tenyésztő munka színvonalát bizonyítják a farm bejáratánál sorakozó kiállítási díjak, elismerések.

A kongresszuson többször elhangzott, hogy a jó minőségű marhahúsra nemcsak export-, hanem belföldi igény is mutatkozik. Ennek kielégítése érdekében komoly beruházási pénzeket csoportosítottak a hatékony, nagyüzemi marhahizlalás fel-lendítésére. A Hrvatska Dubicában található "Jelas" gazdaság és a kutjevői "Kula" hízaló üzem az említett fejlesztések eredménye.

A "Jelas"-farm fő profilja a bikahizlalás, de a 2000 hízómarha mellett 200 anyatehen is termel a gazdaságban. A hízóállatokat négy régi építésű, rácspadlós, illetve szintén négy új, mélyalmos istállóban helyezik el. A tömegtakarmány biztonságos elhelyezését nyolc falközi siló és két fedett szín szolgálja. Az etetést keverő-kiosztó kocsival végzik. A napi 12 kg silókukorica-szilázusra, 4 kg CCM-re és 1 kg hízómarha-koncentrátumra alapozott hízalás mellett a bikák 1000 gramm körüli súlygyarapodást érnek el naponta. A munkaerő tíz fizikai dolgozóból, egy állatorvosból és egy telepvezetőből áll.

A "Kula"-farmot 1968-ban alapították, jelenlegi formáját az 1983-ban végrehajtott rekonstrukciókor kapta. A 7 hektáron elterülő telepen négy rácspadlós istálló a bikahizlalást, nyolc istálló pedig a beke-reülő állatok karanténozását szolgálja. A takarmányt kilenc falközi silóban és négy fedett színben helyezik el. A képződő híg-trágyát tároló medencében fogják fel. A napi 6,5 kg silókukorica-szilázst, az 5,5 kg CCM-et, az 1,2 kg koncentrátumot és a 1,5 kg szénát keverő-kiosztó kocsijuttatja az állatok elé. A napi súlygyarapodás 1150 gramm. A gazdaságban kilenc fizikai dolgozó, egy állatorvos és egy telepvezető dolgozik.

Az Európai Szövetség kongresszusának keretében emlékeztetéses hetet tölthetünk déli szomszédunknál, ahol a szakmai programok mellett ízelítőt kaptunk a horvát vendégszeretetből és a csodálatos ország történelméből, kultúrájából.

Köszönet érte vendéglátóinknak!

Dr. Húth Balázs fejlesztési- és marketingvezető, MTE

MADAGRO KFT., MADOCSPA

Az újság hasábjain ezúttal a négy éve alakult madocspai Madagro Kft.-t mutatjuk be Olvasóinknak.

A múlttól és a jelenről beszélgettünk Kramer János telepvezetővel, akinek a tulajdonosi anyagi áldozatvállaláson túlmenően oroszlánrésze van abban, hogy a lepusztult és elhanyagolt volt tsz-major területén ma virágzó magyartarka-tenyésztés legyen. A gazdaság összesen 1516 hektár saját és bérelt területen gazdálkodik, amelyből 435 hektáron őszi búzát, 925 hektáron kukoricát, 111 hektáron lucernát termesztene. A felsoroltakon kívül 45 hektár rét szolgálja az állomány szálatakarmány- és szenázsszükségletét. A művelésbe vont terület biztonságosan fedezi a 337 tehén és ezek szaporulatának (jelenleg 94 vemhes üsző, 174 szűz üsző, 123 növendék bika és 158 itatásos borjú) takarmányigényét, de az idei szélsőséges időjárás Madocspán is éreztette hatását, ugyanis az eddig megszokott 120 hektár helyett - a gyengébb hozam miatt - 250 hektár silókukoricát kellett betakarítaniuk. Az állatállomány zavartalan takarmányellátásának biztosítása érdekében takarmánykeverővel is rendelkeznek, így a saját előállítású gabonához kizárólag szóját, repcedarát és premixet kell vásárolni, ami jelentős költségmegtakarítást eredményez. A színek alatt, valamint az istállók padlasterében közel 4000 körbála elhelyezését tudják megoldani, tehát a szarvasmarhák szénaszükséglete fedett helyen, az időjárás káros hatásaitól védve kerül betárolásra.

A Madagro Kft. a megalakulást követően kezdte meg az induló tehénállomány megvásárlását. Az eltérő származás miatt az akkori állomány küllemében meglehetősen heterogén képet mutatott, de a céltudatos tenyésztői munka eredményeként jelenleg egy kiváló küllemi és termelési paraméterekkel rendelkező bika-előállító állományal büszkélkedhetnek. Itt kell megemlítenünk, hogy a gazdaság megalakulása óta aktívan részt vesz az ivadékvizsgálati programban, amelynek köszönhetően éveken keresztül juthatnak a csúcsgenetikát képviselő apaállatok szaporítóanyagához, foko-

va így a genetikai előrehaladást. A befejeési adatok alapján a fejési átlag 19,8 kg, a zsírtartalom 3,61 %, míg a fehérjetartalom 3,46 %. Érdekességképpen a nagytermelésű csoportban jelenleg 60 tehén tartózkodik, termelésük 24-33 kg közötti.

A tehénállomány kötetlen mélyalmos istállóban négy termelési csoportban termel (fogadó, nagytejű, közepes tejű, apasztósok). A silókukorica-szilázs és az abrak homogén keverékét egy Super Tino típusú keverő-kiosztó kocsi juttatja az állatok elé. A nagytejű csoport kiegyensúlyozott termelését 20 kg kukoricaszilázzsal, 6 kg nedves répaszelettel, 8-10 kg abrakkal és 3 kg lucernaszenával biztosítják. Fű- illetve lucernaszenázt csak a szárazonállókkal és a növendékekkel etetnek.

Ahhoz, hogy az éves szinten 25 % feletti selejtezés mellett a tehénállomány létszámát szinten tudják tartani, jó szaporodásbiológiai gondozásra és szakmailag kifogástalan borjúnevelésre van szükség. A termékenységi index teheneknél 2,2, míg az üszőknél 1,8. A két ellés közötti idő csökkentése érdekében vásároltak egy ultrahang készüléket, amellyel már a 30 napos vemhesség is biztonsággal megállapítható. Így az esetlegesen üresen maradt egyedek korábban újratermékenyíthetők, amely jobb produktivitást eredményez.

További kulcskérdés a megszületett borjak veszteségmentes felnevelése. Az ellést követően az újszülött borjú kizárólag addig tartózkodik a tehénnel, amíg az szárazra nyalja. Ezt követően elválasztják tőle, és öt napon keresztül az anyjától fejt főcstejjel itatják. Ezután a borjak egyedi borjúketrecbe kerülnek, ahol az elletőistállóban tartózkodó teheneiktől kifejt, valamint a nem értékesíthető tejjel nevelik őket egészen 80 napos korukig. A szilárd takarmányra szok-

tatás érdekében a tej mellett komplett borjútápot kapnak. Az utónevelés idején a növendékek kiscsoportos rendszerben (12 egyed), kifutóval rendelkező istállóban nevelkednek. A borjúnevelés végén az üszők az üszőistállóba, a hímivar pedig a hízóistállóba kerül. A példaértékű borjúnevelés eredménye a csupán 2 %-os elhullás.

Jelenleg 110 saját szaporulatból származó bikát hizlalnak kizárólag abrakon és ad libitum szénán. Az abraktakarmány gabona és speciális hízóbika-premix keveréke, amelyet átlagosan 5 kg mennyiségben etetnek az állatokkal. A szakszerű takarmányozásnak köszönhetően a bikák 14 hónapos korukra elérik a 600-620 kg közötti tömeget, tehát 1300 gramm feletti napi súlygyarapodással büszkélkedhetnek!

A telep vezetésének kiváló és alapos munkáját nemcsak a termelési paraméterek, hanem a minden területen megfigyelhető rend és tisztaság is bizonyítja. Ez nemcsak a szociális épületekre és a fejőházra, hanem valamennyi istállóra, magára a telep környezetére és a munkafegyelemre is igaz. Minden dolgozó legfőbb célja az állatok komfortéretének maximális biztosítása, hiszen csak a nyugodt, minden tekintetben kiegyensúlyozott állománytól várható el versenyképes termelés. A nagy álmom, miszerint Madocspán egy kiemelkedő termelési mutatókkal büszkélkedő magyartarka mintagazdaságot hozzanak létre, hamarosan valósággá válik.

Bene Szabolcs PhD-hallgató, - **Dr. Polgár J. Péter** egyetemi docens, Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar, Keszthely

XII. HÚSMARHATENYÉSZTÉSI TANÁCSKOZÁS

A XII. Húsmarhatenyésztési Tanácskozást 2007. október 12-én rendezték Keszthelyen. A konferencián ezúttal több mint 150 kutató, szakember és állattartó gyűlt össze, hogy az aktuális szakmai információkat és kutatási eredményeket meghallgassa.

Elsőként Dr. Szabó Ferenc, a keszthelyi Georgikon egyetemi tanára, a rendezvény szervezője "A húsmarhatenyésztés néhány időszerű kérdése" címmel tartott előadást. Elemezte a KAP-reform várható hatását az európai húsmarhatartásra, mely szerint átalakulnak a támogatási formák, a piac szerepe megnő, ezáltal erősödik a piaci verseny, aminek eredményeként csökkenhet a húsmarhát tartó gazdaságok száma. Hangsúlyozta, hogy a legfontosabb feladat az ágazat versenyképességének javítása, amit a hozamok (szaporulat, választási eredmények, hasznos élettartam stb.) növelésével, illetve a költségek csökkentésével (legeltetési időszak megnyújtása, tarlólegeltetés stb.) lehet elérni. Az előadás utolsó részében egy ökonómiai modellszámítás eredményeit mutatta be, mely szerint a húsmarhatartás nettó árbevétele egy tehénre vetítve 96.411 Ft, míg a közvetlen költség 105.130 Ft, így a fedezeti összeg (jövedelem) -8.719 Ft, vagyis az ágazat támogatások nélkül rendszerint nem jövedelmező. Ezzel szemben az állatalapú, a területalapú, valamint az extenzifikációs támogatásokkal együtt tehenenként 78.534 Ft jövedelem érhető el.

Ezt követően Szentirmay Zoltán, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM) Stratégiai Osztályának vezetője tartott előadást az SPS-rendszer magyarországi alakulásáról. Röviden ismertette az SPS boríték komponenseit, majd a támogatási jogosultság rendszeréről részletesen szólt. Elmondta, hogy az SPS-rendszer bevezetésének első évében támogatási termeléstől elválasztott jogosultságokat állapítanak meg, melyek a termelő tulajdonává (mg.-i vagyonértékű jog) válnak, így forgalomképesek lesznek. A jogosultságok számának és értékének a megállapítása a támogatott területek nagysága

alapján történik, a terület nélküli állattartók ún. speciális jogosultságokat fognak kapni. A jogosultságok forgalmazási lehetőségeinek, az elvonásoknak, valamint a nemzeti tartalék rendszerének bemutatása után szóba került a termeléshez kötött jogcímek (vágási-, anyajuh támogatás stb.) helyzete is. Előadásának végén Szentirmay Zoltán elmondta, hogy az SPS bevezetésével meg fognak szűnni az ágazati nemzeti kiegészítő támogatások ("top up") is. A nemzeti kiegészítés az SPS jogosultságok előre meghatározott arányú, "társfinanszírozás-szerű" kiegészítésévé válnak.

Harmadikként Dr. Várhegyi József, az Állattenyésztési és Takarmányozási Kutatóintézet tudományos főmunkatársa a húsmarhák takarmányozásának időszerű kérdéseiről szólt. Előadásában két fő témakörre, a legeltetésre és a melléktermék-hasznosításra tért ki. Részletesen szólt a fenntartható legelőgazdálkodásról, melynek keretében az állatsűrűség és a legelő eltartó-képességének kapcsolatát, a legelőszakaszok kialakítását, a terhelési- és pihentetési időt, a trágyázást, a művelési intenzitást, valamint a kaszálások idejét és szerepét mutatta be. A legeltetési időszak időbeni kiterjesztésének lehetőségei (szántóföldi vetett legelők, a tarló-, valamint az avarfű

legeltetés) mellett a telepített gyepek felhasználása is szóba került. Előadásának második részében Dr. Várhegyi József a bioetanol-gyártás melléktermékeinek - a kukoricatörköly és moslék - felhasználási lehetőségeit ismertette.

Végül Dr. Márton István, a Húsmarhatenyésztők és Marhahústermelők Országos Szövetségének (HUMOSZ) elnöke tartott előadást "A marhahúspiac kilátásai változó világunkban" címmel. Elmondta, hogy 3 nagy régió, 6-7 ország adja a világ marhahús-termelésének meghatározó volumenét (USA, EU, Brazília, Argentína, Ausztrália, Kanada, Új-Zéland, melyek együtt a világ termelésének 90%-át adják). A termelés költségeiben - pl. ha az USA termelési költségét 1 egységnek vesszük, akkor Argentína vagy Új-Zéland termelési költsége 0,4 egység - nagy különbségek vannak, mint ahogy jelentős eltérések vannak a genetika, a tenyésztés menedzsmentjében és ezek következményeiként a végső termelés minőségében is.

Az előadások után a tanácskozás nagyon jó hangulatban, vitával és hozzászólásokkal folytatódott, majd az ebédet követően a keszthelyi húsmarhaállomány szemléjével zárult.

MAGYARTARKA SZAKMAI FÓRUM

A Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete, az Agribrands Europe Hungary ZRt. (Cargill-Purina) és a Pannon Egyetem Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar Állattudományi és Állattenyésztéstani Tanszéke 2007. november 22-én "Új kihívások a magyarartarka tenyésztésben" címmel szakmai fórumot szervezett a keszthelyi Georgikon Mezőgazdaságtudományi Karon.

A rendezvényen áttekintettük az állatalapú támogatások aktuális helyzetét, jövőbeni változásait, a magyarartarka-tenyésztés jelenét, kilátásait, a fajta hústermelő képességében meglévő tartalékokat, azok kiaknázását, valamint a tömegtakarmány-hiány enyhítésének takarmányozási lehetőségeit.

Az érdeklődésre való tekintettel lapunk hasábjain közreadjuk a rendezvényen elhangzott előadások legfontosabb részeit. A szakmai blokk nyitásként Füller Imre, az egyesület ügyvezető igazgatója az állatalapú támogatások aktuális helyzetét és változásait tárta az érdeklődő hallgatóság elé.

Állatalapú támogatásokat a 29/2007. (IV.20.) FVM rendelet alapján lehetett

igényelni 2007-ben. Az előadó a leggyakrabban előforduló hibákra hívta fel a hallgatóság figyelmét. A tejtermelés-támogatás területén nem vezetik a nyilvántartást a megtermelt, értékesített és saját fogyasztásról, a közvetlen értékesítés esetén nem merik bevallani a tejtermelést, és az állattartó és a tejkvóta tulajdonos nem ugyanaz a személy. Ez a hiba nagymértékben javult az elmúlt időszakban, de még mindig található olyan tejtermelő, akinek nincs a tulajdonában tehén, illetve olyan tehéntartó, aki értékesít tejet, de nincs tejkvótája. Az anyatehéntartás-támogatás leggyakrabban előforduló hibái: a kérelemben szereplő állomány kevesebb, mint 30%-ának van ellése az adott évben; a fedező bikának nincs központi lajstromszáma; a fedeztetési jegy nem kerül feldolgozásra a központi adatbázisban (nem érkezik be, olvashatatlan, vagy nem történik meg a hiba javítása); az ENAR be- és kijelentések pontatlanok, a tartási kötelezettség betartása, kiesés bejelentése és a pótlás bejelentése. Az előadó felhívta a figyelmet az 53/2007. (VII. 2.) FVM rendeletre, amely az állategészségüggyel kapcsola-

tos támogatásokról szól, és a 106/2007. (IX. 24.) FVM rendeletre, mely a történelmi bázisjogosultságok átírását szabályozza. E rendelet kapcsán megjelent az MVH 74/2007. (X. 02.) számú közleménye, melyet az egyesület honlapján megtalálhatnak a formanyomtatványokkal együtt.

A regionális közgyűléseink - melyeket február-március hónapokban rendezünk - egyik napirendi pontja lesz az áttérés az SPS (Single Payment Scheme)-rendszerre. Ez az összevont gazdaságtámogatási rendszer termékek helyett a termelőket támogatja. Nagy hangsúlyt fektet az élelmiszerbiztonságra, állatjólétre, környezetvédelemre. Kölcsönös megfeleltetés szabályrendszere szerint jogszabályban foglalt gazdálkodási követelményeknek és a hazai rendeletekben szabályozott jó mezőgazdasági és ökológiai állapot fenntartásának kell megfelelni. Magyarországi bevezetését 2009-re tervezik. A kiosztott támogatás a gazdaság tulajdonába kerül, amit évente a használatában levő földterületre vetítve lehet támogatásként felvenni. A támogatási jogosultság vagyoneértékű jog, száma egyenlő az első évben (2009) bejelentett terület számával.

A támogatási jogosultság kiosztásának elvei (amiről még folynak a tárgyalások): "történelmi modell", "regionális modell", "hibrid-regionális modell". Ennek kialakítása hazánkban folyamatban van, újságunk 2008. tavaszi számában a MÁSZ ügyvezető igazgatójának tollából olvashatnak róla bővebben.

Ezt követően Dr. Húth Balázs, az egyesület fejlesztési- és marketingvezetője a magyarartarka-tenyésztés erősségeiről és a fejlesztés irányairól tartott előadást. Az első részben áttekintette a tej- és marhahúspiac jelenlegi helyzetét. A tejpiac nemcsak hazánkban, hanem Nyugat-Európa országaiban is érezhető kereslet alakult ki, amely a jelek szerint hosszú távon is fennmarad. A feldolgozók a termelők jelentős részének már 80 Forint feletti át-

vételi árat is ajánlanak, de ez az ár is csak részben fedezi a jelentősen megnövekedett termelési költségeket. Jelen-tős a Dél-Európába irányuló nyerstej-export, ahol a gazdaságok jóval 100 Forint feletti értékesítési árakat is realizálhatnak.

A marhahús árak sajnálatos módon továbbra is elmaradnak a korábbi években tapasztaltaktól, bár a választott bikaborjak és a hízott bikák után a nyári időszakhoz képest intenzívebb kereslet mutatkozik. A felvásárlási árak a 250 kg körüli választott bikaborjak esetében kilónként 520-570 Forint között, míg a nagy súlyra (600-750 kg) hizlalt bikák esetében 350-390 Forint között ingadoznak a felkínált mennyiségtől és minőségtől függően. Az ár- és keresletcsökkenés legfőbb oka a Dél-Amerikából az Európai Unióba importált olcsó marhahús, az alacsony sertésár és az erős Forint, amely kedvezőtlenül érinti a döntően exportpiacra szállító kereskedőket. Bizakodásra adhat okot azonban, hogy Európában nem csökkent a marhahús iránti igény, sőt 3-4 %-os keresletbővülés tapasztalható.

Előadásának második részében a magyartarka fajtában meglévő tartalékok kiaknázási lehetőségeiről szólt. A 2006. évi országos zárási adatok és a tíz legmagasabb termelési színvonalon produkáló tenyésztet tejtermelési eredménye között közel 700 kg eltérés mutatkozik. Ez azt jelenti, hogy a fajta genetikai képességei jóval meghaladják a jelenlegi termelési színvonalat, amely elsősorban takarmányozás- és tartástechnológiai hiányosságokkal magyarázható. A genetikai képességek kibontakoztatásához a magyartarka tehének is teljes értékű takarmányozást igényelnek! Talán meglepőnek tűnik, de a magas termelésű hegyitarka tehénállományok takarmányozását sem Nyugat-Európában, sem pedig hazánkban nem alapozzák már legelőre, a legeltetés az esetek döntő többségében szaporodásbiológiai és állategészségügyi célokat szolgál. A nem megfelelő takarmányozás nemcsak a termelési, hanem a reprodukciós mutatókat is negatívan befolyásolja. Az országos szinten 410 napos két ellés közt eltelt idő nem elfogadható, hiszen a jelenlegi termelési színvonal mellett az lenne kívánatos, ha ez az intervallum 400 napnál rövidebb lenne.

A húshasznú állományok esetében is bőven vannak még tartalékok. Az átlagos 72 %-os induló tehénlétszámmra vetített borjúsaporulati mutató már-már a gazdaság likviditását veszélyezteti. A vasvári Csörnőc Menti Mezőgazdasági Szövetkezet 86 %-os produktivitása elsősorban az igényekhez igazított téli takarmányozásnak (silókukorica, tört szem, szalma) és a jó ellési kondíciónak köszönhető. Az előadás végén meghatározták az ideális és versenyképesen termelő magyartarka tehén kívánalmait: koncentrált tejtermelés, stabil anyagforgalom, egészséges togy, jó termékenység, magas élettartam és magas hústermelő képesség. A fenti célok eléréséhez bőven akad még tennivalónk!

A magyartarka hústermelő képességét és a marhahús táplálkozásbiológiai értékét Dr. Polgár J. Péter egyetemi docens foglalta össze a "Több és jobb hús magyartarkával" című előadásában.

A hazai magyartarka állományokban folyó hús-tenyésztéskbecslés adatgyűjtési területén számos bika utódainak értékelésére került sor. A vizsgálatok során felépített adatbázis folyamatosan bővül, hiszen évről évre újabb bikák adatainak feldolgozása történik meg.

Az előadásban bemutatott értékelés 352 levágott és 68 kicsontozott növendék bika adatai alapján tekintette át a bika, az üzem és a levágott állatok korának hatását a hizlalási és vágási tulajdonságok esetében.

Az életnapra vonatkoztatott súlygyarapodás 1180 gramm, a hizlalás alatt mért súlygyarapodás 1250 gramm volt naponta. Az átlagos vágási kitermelés 59,11%, a 68 kicsontozott bika jobb fél testének színhús tartalma 70,9% volt. Az EUROP kereskedelmi kategóriák szerinti fiatal növendék bika osztályban az izmoltsági teljesítmény R+, a faggyússág 2,52 pont. Ezek az átlagértékek versenyképesek a specializált húshasznú egyedek hasonló üzemi kö-

rülmények között hizlalt bikáinak eredményeivel.

Az üzemekben folyó hizlalási tevékenység nemcsak a napi súlygyarapodásra, hanem a faggyússág mértékére is erős hatást gyakorolt. Az is egyértelműen bizonyítható, hogy a vágáskori életkor növekedése (különösen 18 hónap vagy a fölött) a napi gyarapodás visszaesését és az EUROP izmoltsági teljesítmény gyengülését eredményezi.

Bizonyítást nyert ezen vizsgálatok alapján is, hogy a kiváló KTI pontszám mellett is javítható a hústermelő képesség: a 16113 Bonyhádi Vallomás Lehel 131 KTI pont mellett 136 ponttal vezet a hús-tenyésztésk listát.

A marhahús ezen kategóriában nemzetközi piacokon tapasztalt kedvezőtlenül alacsony ára mellett most kell - marketing eszközökkel is - a hazai fogyasztást ösztönözni. A szerző a kiváló minőségű és megbízható körülmények között előállított magyartarka-hús gyakoribb fogyasztását ajánlja.

A tömegtakarmány-hiány enyhítésének takarmányozási lehetőségeit Matejcsik Márk, a Cargill-Purina vezető szarvasmarha specialistája ismertette a jelenlévőkkel. Az előadás tartalmát önálló cikkben foglaltuk össze.

Az eredményes és a hallgatóság körében hasznosnak ítélt szakmai fórumot kötetlen beszélgetés és ebéd zárta.

Mátécsik Márk vezető specialista, Agribands Europe Hungary Zrt.

A PURINA BEMUTATKOZIK

Az Agribands Europe Hungary Zrt. az amerikai Cargill Inc. leányvállalata. Vállalatunk Magyarországon a Purina és a Cargill Animal Nutrition takarmányipari termékek kizárólagos gyártója és forgalmazója. A Cargill vállalat története 1865-ben kezdődött az USA-ban, amikor William Wallace Cargill és a családja résztulajdont vásárolt egy gabonátárolóban gabonájuk betárolására. A Cargill Vállalat a mai napig családi tulajdonú vállalkozás maradt, és mára az élelmiszer- és mezőgazdasági szektor vezető vállalata a világban. Cégünk 66 országban van jelen, és mintegy 158 000 alkalmazottat foglalkoztat.

A magyarországi történet az 1970-es évekre nyúlik vissza, amikor a Purina-termékek megjelentek a hazai piacon. A takarmányok importként érkeztek, főleg az NSZK-ból és Olaszországból. Majd a 80-as években a Ralston Purina Company terméklicence megállapodást kötött a HAGE Rt.-vel, melynek karcagi gyárában készülnek új termékek a Purina segédletével.

Ez a kapcsolat adja a lehetőséget a továbbfejlesztéshez, és 1990-ben megalakulhat az első vegyes vállalat, a Purina-Hage Rt., melyben a Ralston már részvénytulajdonnal rendelkezik. A 90-es évek első fele töretlen sikertörténet, melynek következtében 1995 végén az amerikai fél megvásárolta a HAGE Rt. részvényeit, és az immár teljesen saját tulajdonú vállalatát Purina Hungaria Rt.-re keresztelte. 1997 őszén nyitott a vállalat második, kaposvári gyára, mely teljes zöldmezős beruházás keretében épült, a legkorszerűbb technológia alkalmazásával. 1998-ban a Ralston Purina Company eladja takarmányozási divízióját, melyből létrejön az AGRIBRANDS International Inc., mely tovább viszi a PURINA-termékek gyártását és forgalmazását, mind Magyarországon, mind a világ további 15 országában.

PURINA®

KUTATÁS, FEJLESZTÉS

Munkatársaink az Egyesült Államokban található 400 hektáron fekvő Innovációs Központban - 66 más laboratóriummal együttműködve a világ minden tájáról - azon dolgoznak, hogy letegyék a jövő takarmányozásának tudományos alapjait. A központi laboratóriumban a biokémikusok a legmodernebb technikát használják az in vitro emészthetőség vizsgálatára. Fajtaspecifikus kutatások folynak a sertés, tejelő és baromfi kísérleti telepeken annak érdekében, hogy a takarmányokat és gyártási folyamatokat "valóságos" körülmények között teszteljék. A kutatások, amelyek páratlanok az ipáron belül, lehetővé teszik, hogy az újításokon keresztül a Purina márka valódi értéket nyújtson a felhasználók számára.

DISZTRIBÚCIÓ

A márka rendkívül büszke a takarmányforgalmazóival kialakított szoros kapcsolatára. A Purina-forgalmazók szűkebb környezetük elismert tagjai, elkötelezettséget tanúsítanak a Purina márka és az egész agrárágazat iránt. Környezetükben úgy ismerik őket, mint a "Purinás emberek", akik ezáltal fontos szerepet töltenek be a márka arculatának alakításában. Számos esetben a Purina-forgalmazás többgenerációs családi vállalkozás. A Purina jól képzett értékesítési csapata és specialistái mellett a forgalmazók és azok elkötelezett alkalmazottai folyamatos támogatást és értékes megoldásokat nyújtanak a termelők számára. A márka nemzetközi jellege ellenére a Purina-takarmányok gyártása és értékesítése helyben történik.

A Purina-dealerhálózat célja: a Purina-ter-

mékek, szolgáltatások, programok teljes disztribúciójának a megteremtése minden potenciális felhasználó számára. A Purina-dealerhálózat feladata: állati takarmányok kiskereskedelmi értékesítése független forgalmazói hálózaton keresztül.

A szarvasmarhák részére gyártott készítmények, koncentrátumok, premixek így akár 1 zsákos mennyiségben a termelők rendelkezésére állnak a saját telephelyükön vagy a legközelebbi forgalmazónál.

A Purina-termékek mindig a legmagasabb színvonalú gazdálkodást és jövedelemtermelést biztosítják a felhasználók számára. A legkiválóbb alapanyagok és a legmodernebb gyártási technológia pedig a teljes biztonságot nyújtja a vásárlóinknak.

A Purina-termékek közt minden gazdasági állat számára található takarmányok, az egyesület tagjainak figyelmébe a szarvasmarháknak gyártott termékeinket ajánljuk:

TEJELŐ

A Purina tejelő takarmányozási program célja a magas tejtermelés és élettartam mellett az egészséges tehénállomány fenntartása és a jövedelmező tejtermelés biztosítása. A borjú- és üszőprogram segítségével biztonságosan nevelheti a magas tejtermelésű állomány egészséges utánpótlását. A különböző méretű és adottságú farmok könnyen beilleszthetik termékeinket a takarmányozási technológiájukba. Annak érdekében, hogy a legjobb megoldást választhassa ki, szakembereink a rendelkezésére állnak.

HÚSMARHA

A legfrissebb kutatások eredményeit

szem előtt tartva, a hízó bikák igényei szerint alakítottuk ki a termékeket. A farmokon rendelkezésre álló alapanyagok és tömegtakarmányok figyelembe vételével összeállítható a megfelelő takarmány-adag. Lehetőséget biztosít intenzív abrakos és tömegtakarmányra alapozott hizlálásra. Használatukkal kiváló súlygyarapodás érhető el, csökken az elkészítési idő, javul a vágási minőség.

A Purina folyamatos fejlesztések eredményeképpen hosszú távú, jövedelmező kapcsolatot biztosít a felhasználó partnerei számára.

Szarvasmarha specialistáink állnak az önök rendelkezésére:

Mázsár Miklós (Zala, Vas, Győr-Moson-Sopron megye) 30-645-2534

Kósa Bálint (Tolna, Somogy, Baranya megye) 30-645-2536

Darvas Attila (Fejér, Komárom, Veszprém megye) 30-645-2603

Kiss István (Bács-Kiskun, Pest, Nógrád, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Borsod-Abaúj-Zemplén megye) 30-645-2606

Csordás Botond (Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar, Békés, Csongrád megye) 30-645-2597

Matejsik Márk vezető specialista 30-645-2608

AGRIBRANDS Europe Hungary Zrt.
- Karcag

5300 Karcag, Madarasi út 0399 hrsz.
Tel.: +36 59 507 200, +36 59 507 221
Fax: +36 59 507 214, +36 59 507 244

AGRIBRANDS Europe Hungary Zrt.
- Kaposvár

7401 Kaposvár, Dombóvári út
Tel.: +36 82 529 150
Fax: +36 82 529 160

AGRIBRANDS Europe Hungary Zrt.
- Budaörs

2040 Budaörs, Szabadság út 117.
ORCO Business Park C épület, V. emelet
Tel.: +36 23 507 200
Fax: +36 23 507 201

www.purinatakarmany.co.hu

Cargill™

Dr. Flink Ferenc, MgSzH Központ

HATVANÉVES A MESTERSÉGES

Nélküle nem itt tartanánk

Ebben az évben ünnepeljük a háziállatok mesterséges termékenyítése magyarországi intézményes bevezetésének hatvanadik évfordulóját. Pár évvel ezelőtt még azt mondhattuk, hogy tejelő teheneink mindegyike - sőt már azok szépanyja is - mesterséges termékenyítésből származik. Sajnos ma már ez sem így van, a termékenyítések részaránya a létszámcsökkenéseket is meghaladó módon esik vissza, a fedező bikák nemcsak a húsmarhatenyésztésben, hanem a tejelőben, kettős hasznosításban is újra megsaporodtak. A genetikai trendek, a nemzetközi tapasztalatok ugyanakkor visszaigazolták, hogy a mesterséges termékenyítésnek nincs reális alternatívája. A gazdátársadalom is megbékélt az eredmények láttán az eljárással, s a termékenyítő szakemberek, "nyakkendő bikák" egyre kevésbé válnak élcelődések célpontjává.

Ugyanakkor azt is látni kell, hogy a szarvasmarha-állományokban az utóbbi évtizedekben bekövetkezett tejhozam-növekedések azt eredményezték, hogy az állományok fizikai lehetőségeik határához érkeztek, s a termékenység összeomlását csak jelentős kényszerszelekcióval lehet elkerülni. Világszerte romlanak a szaporodásbiológiai mutatószámok, hazánkban ez jellemzően nem is a nagy termelésre, hanem gazdálkodási, környezeti tényezőkre, menedzsmenthibákra vezethető vissza. A termékenység négyötöd részben a környezet függvénye.

A mesterséges termékenyítés a többi tudományághoz képest új diszciplína, ismeretanyaga az állat-szaporodásbiológiából, állatszülészetből nőtt ki, s ötvöződött technológiai elemekkel, amelyek már a biotechnika területére vezetnek át. Joggal állíthatjuk, hogy a mesterséges termékenyítés a XX. századi biológiai forradalom fontos építőköve, s a korszerű állattenyésztés számos eredménye (az ivadékvizsgálatok, tenyésztésközlés, az eredmények nemzetközi összeha-

sonlíthatósága, az országok közötti tenyésztési integráció) ezen a hasznos tenyésztéstechnikai módszeren alapul. Nem kell tehát bizonygatni, hogy a mesterséges termékenyítésnek a modern állattenyésztésben - különösen a tejelő szarvasmarha szaporításában - megkülönböztetett szerepe van (és lesz a jövőben is).

A szemmel látható, kézzelfogható eredmények (borjú-, malac-, bárány-, csikószaporulat) mellett a szaporítási fázis a tenyésztés és az árutermelés kritikus kulcsmozzanata is, s az eredmények elmaradásakor nemritkán az agrárszakemberek csatározásainak színtere. A hajdanvolt mesterséges termékenyítő hálózat felbomlásával a szaporítóanyag-termelés és -felhasználás folyamata végletesen kettévált, a szaporítóanyag-előállítás iparaggá alakult, s a piacra juttatása rendkívül erős (nemzetközi) piaci versenyben folyik. Alapvetően átalakult a területi termékenyítő munka: az inszeminátorok technikusok, többségük vállalkozó vagy üzemi alkalmazott, állatorvosok ma már szinte kizárólag lótermékenyítést végeznek.

A háziállatok mesterséges termékenyíté-

sére vonatkozó ismeretanyag az elmúlt hatvan évben rohamosan fejlődött, gazdagodott. A hímvarsejtek mélyhűtéses konzerválásának igénye kikényszerítette a kriotechnika, biofizika, biokémia kísérleti eredményeinek iparszerű gyakorlattá válását. A hadiiparból, asztronautikából a hűtő és tároló edényzetek hőszigetelési technikája "gyűrűzött be" a termékenyítő iparba. Az üzemi termékenyítő munka szervezése, a menedzsment-tevékenység szintén széles skálát ölel fel a logisztikától a szaporodásbiológiai gondozásig. A gazdák, a szolgáltatást igénybe vevők elvárásai jórészt változatlanok, genetikai előrehaladást szeretnének, eredményeséget, fertilitást, szaporulatot és természetesen kimondva vagy ki nem mondott természetességgel tenyészbiztonságot, egészségügyi kockázatmentességet (amit angolszász barátaink úgy neveznek, hogy "biosecurity").

A mesterséges termékenyítés gyökerei, tradíciói hazánkban nem új keletűek, irodalmi adatok szerint kísérleti próbálkozások már több mint száz éve történtek. A második világháború után politikai döntés eredményeként megindult az intézménycsoport felállítása, és 1947-ben

Jászberényben létrejött az első lótermékenyítő állomás, amit abban az évben még hét követett. Egy éven belül sor került az első (magyartarka) szarvasmarha inszeminálására is, mégpedig Magyar keresztúron, Káldi Jenő gazda portáján (1948. augusztus 4-én). A magyarkeresztúri mesterséges termékenyítő főállomás volt az intézményhálózat első főhadiszállása, az első inszeminálásokat Dr. Diós István végezte, aki a járási főállatorvosi székét cserélte fel a termékenyítő munkával. Az intézményes termékenyítésből az első borjú 1949. május 18-án született meg, az elletésnél néhai Dr. Cseh Sándor segédkezett, aki később az Állatorvosi Főiskola tanszékvezető tanára lett. A magyartarka bikaborjú egyébként a Berci nevet kapta.

Az azóta eltelt 60 év rengeteg változást hozott, örömeket és kudarcokat, fennedülést és letörést. A szarvasmarha-tenyésztésben ma már megkerülhetetlen ez az eljárás, főleg az 1972-ben bevezetett mélyhűtött spermának köszönhetően. Jelenleg három mesterséges termékenyítő állomáson termelnek hazánkban bikaspermát, 10 helyen kanondót, és két juhtermékenyítő állomás is van, Bakonszegen és Mosonmagyaróvárott. Ezek egyben juh-embrió átültető állomások is. Szarvasmarhaembrió-átültetésre 3 (két stabil, egy mobil) embrióátültető állomásnak van "jogosítványa".

Az ezredfordulón fellendült a ló mester-

séges termékenyítés, főleg a kancatermékenyítési dotációnak köszönhetően. Csúcspontját 2002 körül érte el, amikor 42 állomáson közel 150 termékenyítőmén állt, s országosan 4200 kancatermékenyítést hajtottak végre. Az utóbbi években inkább kuriózumokkal "színesedik" a termékenyítési paletta, tavaly egy köztenyésztésű méhtermékenyítő és egy nyúltermékenyítő állomást akkreditáltunk. A művi szaporítási létesítmények elfogadása, felügyelete, felülvizsgálati rendje államigazgatási "aktus", aminek ügymenete, követelményrendszere az uniós közösségi jog alapján nemzeti hatáskörben szigorúan szabályozott. Mesterséges termékenyítő állomásaink állategészségügyi helyzete EU-konform, s ami még többet mond, szilárd, ami azonban évtizedes következetes mentesítési munkának tudható be, így legalább kopogjuk le gyorsan! - a "biohazard" nem kockázati tényező.

Sajnos az iskolateremtő nagy elődök, a legendás pionírok már az öröklétben nyugszanak. Előttük is tisztelegni kívánt a Szaporodásbiológiai Társaság a 14. találkozóval, amelyet Keszthelyen, a Hotel Helikonban tartottunk ez év október 5-6-án. Nyitó előadóként Benedek Fülöp államtitkár urat kértük fel, aki "Elkötelezettség az állattenyésztésért, intézkedések az egyensúly helyreállítása érdekében" c.

előadásában ismertette az agrárkormányzat azon lépéseit, amelyek igazgatási és szubvenció eszközökkel javítják az ágazat versenyképességét. Az, hogy a szaporítás, a mesterséges termékenyítés az állattenyésztés kulcsmozzanata, a laikusok számára is belátható tény. Ennek elemeit Bodó Imre professzor taglalta, aki gyakorló állattenyésztőként részese volt a kezdeteknek, s tanáremberként a jelenlegi aktív állatorvos generáció szemléletének kialakítója. Az egészséges utódállomány létrehozásának állategészségügyi garanciáit Bognár Lajos országos főállatorvos-helyettes mutatta be. Az uniós csatlakozással diszciplínának ez a szemelete különösen felértékelődött, a közösségi piacra jutás certifikációs feltételeinek teljesülése teszi lehetővé a szaporítóanyagok nemzetközi integrációját. A művi szaporítási eljárások fejlődése nem állt meg, a biotechnika különös (pontosabban megkülönböztetett) helyet foglal el a szaporodásbiológiában, hihetetlen távlatokat nyújt, ugyanakkor jórészt megválaszolatlan etikai dilemmákat is felvet. Erről Solti László professzor tartott igen érdekes előadást.

Az emelkedettebb hangvételű emlékülést követően a találkozó másfél napig aktuális tudományos témákat taglalt, kérdőző-, ló-, baromfi- és sertés-szekcióülések formájában. Megszólalási lehetőséget kaptak fiatal kutatócsoportok, PhD-hallgatók és öröndetes módon gyakorlati szakemberek is. A visszaemlékező előadásokkal fejet hajtottak a nagy elődök, elsősorban Mészáros István emléke előtt, aki 1945-től csaknem fél évszázadon át ennek az ügynek szentelte munkásságát.

Bene Szabolcs Ph.D. hallgató, Pannon Egyetem Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar, Keszthely

MAGYARTARKA EREDMÉNYEK

A KESZTHELYI KÍSÉRLETI HÚSMARHA-TELEPEN

Doktori dolgozatomban tíz éve teljesen azonos körülmények között tartott különböző húsmarhafajták (magyartarka, hereford, angus, red angus, lincoln red, limousin, charolais, blonde d'Aquitaine, shaver) néhány értékmérő tulajdonságát hasonlítottam össze a keszthelyi kísérleti húsmarha-telepen. A következőkben a kapott eredmények közül néhány fontosabbat szeretnék bemutatni.

A Georgikon Tanüzem KHT. kezelésében lévő húsmarha-állományt épület nélkül, mintegy 300 ha nagyságú, különösen extenzív, mély fekvésű, láptalajú legelőn tartották. Az állatok takarmányellátását tavaszi és nyári időszakban a legelő gyeptermeése, őszi és téli időszakban kukoricatarló legeltetése, silókukorica-szilázs és széna biztosította. A terület mikroelemekben hiányos, ezért az állatok számára egész évben rendelkezésre állt a mikroelemekkel (Se, Zn, Cu, Mo) kiegészített nyalósó. A telepen a különböző fajták tisztavérű állományának megőrzése volt a cél, selejtezésre kizárólag a nagyon idős, beteg vagy nagyon hosszú időn át nem vemhesülő egyedek kerültek. Alapvetően szezonális szaporítási gyakorlatot alkalmaztak, de több olyan év is volt, amikor a termékenyítési időszak végén az üresen maradt teheneket újra bika alá helyezték. A bikák kihelyezése az ellések túlnyomó részének lezajlása után, május elején - közepén történt, majd augusztus közepén vették le őket a gulyákról. A vizsgált időszakban a telepen hét fajta bikái fedeztek. Ezeknek és a fajtájukba tartozó teheneknek a párosítási időszakban külön legelőszakaszon háremeket alakítottak ki. Az év többi részében a bikákat elkülönítették a tehenektől, és a teheneket egy gulyában tartották. A borjakat választásukig anyjukkal együtt tartották. Fő táplálékuk a kiszopott tej volt, emellett több évben a borjúóvodákban elhelyezett abrakból is ad libitum fogyaszthattak. Az értékelésbe vont állatok (beleértve valamennyi fajtát) tartása, takarmányozása a vizsgálatot megelőzően és a vizsgálat alatt is azonos volt.

Az értékmérő tulajdonságok közül a reprodukciós teljesítményt (vemhesülés, szaporulat), a növekedést és a kifejlettkori súlyt (növekedési ütem, kifejlettkori súly, tenyésztésbe vételi életkor és élő súly, testméretek), valamint a borjúnevelő-képességet (választási eredmények, populációgenetikai paraméterek) értékeltem. Néhány fontosabb eredményt az 1.

Fajta*	Vemhesülés %	Szaporulat %	Hasznosult szaporulat %	Tenyésztésbe vételkor		Kifejlettkori súly kg	Borjú 205 napos súly kg
				Élősúly kg	Életkor hónap		
MT	65,6	60,3	47,6	404	21,3	612	187
HE	74,7	76,3	69,4	347	19,9	525	155
AA	78,9	75,6	65,6	381	19,0	578	217
RA	82,2	80,4	70,1	397	22,2	602	213
LR	71,1	77,8	55,6	414	22,1	628	173
LI	65,9	59,1	43,2	447	23,2	677	223
CH	82,0	77,1	62,3	435	21,6	659	201
BD	60,8	54,9	33,3	478	21,6	724	222
SH	67,2	70,5	47,5	434	22,7	658	209

*MT = magyartarka; HE = hereford; AA = angus; RA = red angus; LR = lincoln red; LI = limousin; CH = charolais; BD = blonde d'Aquitaine

1. táblázat A vizsgálatok eredményei

táblázatban mutatok be.

Az irodalmi utalásoknak megfelelően a kis testű, anyai típusba tartozó fajták reprodukciós fölnye vizsgálatomban is megmutatkozott. A legjobb vemhesülési eredményt a red angus, charolais és angus fajták érték el, a hereford és a lincoln red teljesítménye közepesnek tekinthető. A legjobb szaporulati és felnevelési, valamint a legjobb fajlagos mutatókat is az angus, a red angus, charolais, illetve a hereford fajták mutatták. Eredményeim emellett gyengébbek a kívánatosnak tartottnál, hiszen a legnagyobb hasznosult szaporulatot mutató red angus fajta is mintegy 15%-kal marad el a kívánatosnak tartott 85%-os értéktől. A vemhesülési eredmények is elmaradnak a szakirodalomban közöltektől, a borjúelhullás mind születéskor, mind pedig a felnevelés alatt nagyobb mértékű volt az átlagosnál. Ezek alapján megállapítható, hogy extenzív lápi reprodukciós körülmények között valamennyi fajta reprodukciós eredménye gyengébb a kívánatosnál.

Az 1. ábrán mutatom be a fajtákra meghatározott növekedési görbéket. A növekedési intenzitásra kapott eredményekből megállapítható, hogy a blonde d'Aquitaine jóval nagyobb növekedési erélyt mutat, mint az angus és a hereford. A limousin és a charolais ugyancsak nagy növekedési eréllyel volt jellemezhető, míg a shaver, a lincoln red és a magyartarka azoktól elmaradt. Eredményeim szerint a vizsgált körülmények között is igazolódni látszik a kifejlettkori test-súly és a növekedési erély szoros és pozitív kapcsolata.

Úgy tűnik azonban, hogy az extenzívnek tekinthető körülmények között a nőivarú állatok növekedési üteme kisebb, mint az kedvezőbb körülmények között lehetne. Ez abban mutatkozott meg, hogy a vizsgált fajták a tenyésztérségi élősúlyukat mintegy 4 - 6 hónappal később érték el, mint az egyes fajtákra közölt, kívánatosnak tekintett értékek. Nevezetesen az angus és a hereford fajták bizonyultak a legkorábban érőnek (19 hónaposan), amelyekhez képest a magyartarka 2, a charolais, a blonde d'Aquitaine és a lincoln red 3, a shaver és a limousin pedig közel 4 hónappal később érte el tenyésztérségi élősúlyát. Eredményeim a speciális rögnök tekinthető lápterületi viszonyok között tendenciájukban megegyeznek az egyes fajták közötti különbségekről meglévő eddigi információkkal, bár mind a becsült tenyésztérséget, mind a kifejlettkort a fajták jóval később érték el.

Az eltérő genotípusú anyatehenek borjúnevelő képessége között jelentős eltéréseket tapasztaltam. Vizsgálatom során a legnagyobb választási eredményeket a limousin és blonde d'Aquitaine anyák borjai érték el, bár ezektől alig maradt el a red angus, az angus és a shaver. A charolais, magyar tarka és lincoln red anyák borjai közepes választási eredményeket mutattak. A legkisebbek a hereford borjak voltak, aminek háttérében feltehetően a fajta alacsony tejtermelése állhat.

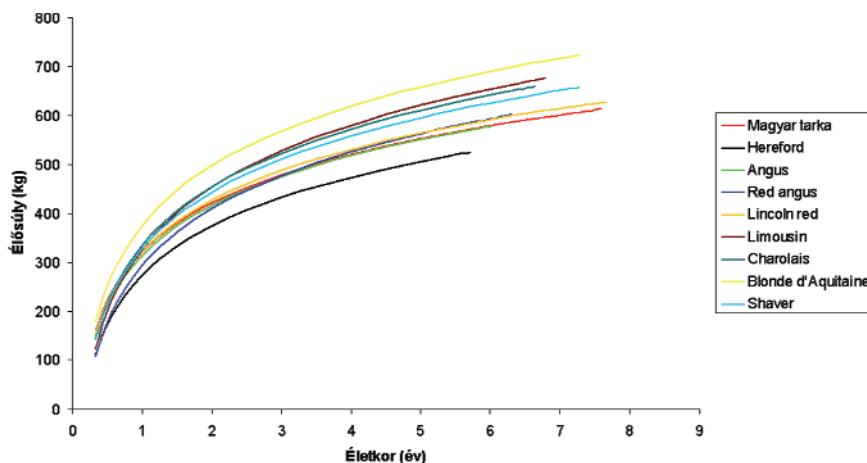
A többfajtás tenyésztérsébecslés (MBVE) eredményei szerint a választási tulajdonságok direkt örökölhetősége kö-

zepes ($h2d = 0,31 - 0,51$), anyai öröklhetősége pedig gyenge ($h2m = 0,07 - 0,15$).

Vizsgálataim alapján feltételezhető, hogy ha a fajtának megfelelő környezet (szak-szerű takarmányozás, az állomány jó egészségi állapota és a helyes szaporítási gyakorlat stb.) biztosítható, akkor gyakorlatilag bármilyen genotípusú állománnyal jó eredményekre számíthatunk. Valószínűsíthető, hogy jobb környezetben (ahol nem érvényesül a brit fajták igénytelenségéből adódó előny) a fajták közti különbségek jelentősen kisebbek lennének.

Az angus és a hereford fajták testtömege, így létfenntartó takarmányszükséglete is kisebb, mint más nagyobb testű, igényesebb fajtáké, ezért extenzív, rossz adottságú lápi legelőkre, anyatehén-tartásra elsősorban ezek ajánlhatók fajtatisztán vagy keresztezési partnerként. A charolais, mint nagytestű francia fajta eredménye a vártnál jobb volt, hasonló értékeket mutatott, mint az angus. A lincoln red, a

1. ábra A fajták növekedési görbéi

shaver és a magyartarka fajták a vizsgált körülmények között közepesnek tekinthetők, míg azoktól a blonde d'Aquitaine és a limousin elmarad.

Dr. Húth Balázs fejlesztési- és marketingvezető, MTE

BESZÉLGETÉS DR. STEFLER JÓZSEF TANSZÉKVEZETŐ EGYETEMI TANÁRRAL, AZ EURÓPAI HEGYITARKA TENYÉSZTŐK SZÖVETSÉGÉNEK LEKÖSZÖNT TITKÁRÁVAL

Az Európai Hegyitarka Tenyésztők Szövetségének 27. Zágrábi Kongresszusán Dr. Stefler József professzor, a Kaposvári Egyetem tanára ünnepélyes keretek között leköszönt a szervezet titkári posztjáról. Ez alkalomból kérdeztem szakmai pályafutásának legfontosabb állomásairól.

Pedagógus családban született, ennek ellenére az agrárpályát választotta. Mi motíválta döntését?

Hát az, hogy ne legyek pedagógus. Mindenki pedagógus volt a családban, és ez ellen egyfajta lázadás volt. De nemcsak belőlem, hanem a testvéreimből sem lett pedagógus, hiszen két bátyám is műszaki pályára ment, tehát ilyen értelemben hozzájuk igazodtam. Komolyra fordítva: úgy éreztük, hogy a világ ennél sokkal színesebb, és ki akartunk lépni ebből a kissé zárt körből. Az, hogy az agrárpályát választottam, majdhogynem véletlen. A jelentkezési lap kitöltésekor este még nem tudtam, hogy mely egyetemet fogom megjelölni. Az biztos volt, hogy valamilyen élő termésettudományi vonalon fogok továbbta-

nulni, a soproni Erdészeti és a Gödöllői Agrártudományi Egyetem között örlődtem, de végül - némi családi hatásra - ez utóbbit választottam.

Hogyan kerültél kapcsolatba a szarvasmarha-tenyésztéssel?

Ez hosszú történet. Az egyetemi éveim alatt elsősorban a Növényélettani Tanszék munkájába kapcsolódtam be. Akkoriban kiemelt kutatási téma volt a fotoszintézis vizsgálata, de valahogy nem éreztem e terület iránt komoly elhivatottságot, így az ottani pályafutásom egy TDK dolgozattal véget is ért. Diplomadolgozatomat már Dr. Rotkó Cecíliánál írtam a karbamid tejelő tehénkre gyakorolt hatásának vizsgálatából, ez már komolyabban befolyásolta későbbi szakmai pályafutásomat. A kutatás keretében többször le kellett utaznom Bobek Józsefhez az akkori Kaposvári Mezőgazdasági Főiskolára, akinek a vezetésével intenzív kutatások folytak e témakörben. Nagyon jó és eredményes munkakapcsolat alakult ki közöttünk, számára komoly elhivatottságot jelentett a fiatalokkal

való törődés, későbbi szakmai pályafutásuk elősegítése.

Miután lediplomáztam, elkerültem a Balatonlellel Tsz-be, ahol egy igazi, régi vágású gazdaember mellett töltöttem a gyakornoki éveimet. Nem tekintettem ezt az időszakot elvesztegetett éveknek, hiszen átfogó képet kaphattam az akkori szövetkezetek működéséről és az ott folyó mindennapi munkáról. Jó iskola volt számomra, de tudtam, hogy nem erről a helyről fogok nyugdíjba menni. Egyik nap meghallottam, hogy a Kaposvári Főiskolán Dr. Molnár László, az Állattenyésztési Tanszék vezetője keres maga mellé asszisztentst. Elmentem a meghallgatásra, másnap már munkába is állhattam. Így kerültem 1969-ben jelenlegi munkahelyemre, ahol kezdetben baromfitakarmányozással foglalkoztam. Eltelt három hónap, amikor is Guba Sándor szintén tanársegédet keresett maga mellé. A "főnök" szava döntött, így kerültem ismét kapcsolatba a szarvasmarha-tenyésztéssel.

Azt lehet mondani, hogy végigkísérted a főiskola, majd később az egyetem születését.

Milyen élmények kapcsolódnak ehhez az időszakhoz?

Csaknem, hiszen én 1969-ben kerültem ide, ez az az időszak, amikor az ún. törzsalapítók már itt voltak, és kezdték a szakmai csapatot felépíteni. Hihetetlen nagy élmény volt számomra, mivel a világon nagyon ritkán adatik meg valakinek az, hogy részese legyen olyan fejlődésnek, ami itt Kaposváron elindult. Gyakorlatilag néhány évtized alatt a kukoricaföldből kinőtte magát egy nemzetközi hírű intézmény. Egy, a harmincas éveiben járó ambiciózus csapat verbuválódott ide. Úgy éreztük, hogy óriási lehetőséget kaptunk a sorstól, hogy felépíthetünk magunk köré egy tudományos műhelyt. Nem kis túlzás azt állítani, itt éltünk abban az időszakban. Természetesen a sikerhez kellett a szakmai körökben nagy elismertséggel bíró vezetőink is: Guba Sándor, Anker Alfonz, Bobek József, Veress László. Egy idő után tanítómestereink visszavonultak, nyugdíjba mentek, és ránk maradt a közösen létrehozott intézmény vezetése. Nekem kicsit hirtelen jött a váltás, hiszen Guba Sándor halálakor én mindössze 40 éves voltam, egyik napról a másikra tanszéki munkatársból tanszékvezető, intézetigazgató, majd tudományos dékánhelyettes lettem. Annak ellenére, hogy dékánhelyettesként a kar tudományos munkáját koordináltam, én magam egy időre kikerültem a mindennapi kutatómunkából.

Az 1970-es években a típuskérdés értelmezése új megvilágításba került. Guba Sándor mindvégig következetesen, megalkuvást nem tűrve, a reá jellemző alapossággal érvelt a kettőshasznosítás mellett. Melyek voltak azok a fő érvei, amelyek a magyartarka-tenyésztés fejlesztése mellett szóltak?

Nyilvánvaló, hogy a típuskérdés értelmezése a szarvasmarhafajban a faji sajátosságok miatt vitathatatlanul bonyolultabb, mint egyéb állatfajokban, és jelentősen függ az adott ország földrajzi, klimatikus, közgazdasági-társadalmi adottságaitól. Ez az oka annak, hogy e kérdésben mind ez ideig egységes álláspont a világon sehol nem alakult ki. Guba Sándor álláspontjának lényege a következő volt. Hazánk Európának azon régiójához tartozik, ahol a mezőgazdasági művelésre alkalmas terület korlátozottan áll rendelkezésre. Emiatt alapvető cél, hogy egységnyi szarvasmarhát lehetőség szerint minél kisebb szántóterület

lekötésével tartsunk. Emiatt a nagy területigényű extenzív húsmarhatartás csak korlátozottan, a leggyengébb területeken jöhet szóba. Tény, hogy a specializált tejtermelő állományok biológiai transzformációja kedvezőbb, a genetikai előrehaladás üteme gyorsabb, mint a kettőshasznú állományoké. Az értéktanszformáció, tehát az előállított tej és hús együttes piaci értéke, illetve ezeknek a ráfordításokhoz viszonyított aránya szempontjából ugyanakkor a kettőshasznosítású állományok általában kedvezőbbek.

Érdemes végiggondolni, hogy napjaink nyomasztó környezetvédelmi problémái közepette, az anyag- és energiaárak rohamos emelkedése, az abrakhiány, a tej- és marhahús-piac szinte követhetetlen változásainak tudatában gyökeresen elvetendőnek tekinthetjük-e néhai Guba Sándor nézeteit. Bizonyára nem!

A szakmai körökben sokan Guba Sándor szellemi és szakmai örököseként tekintenek Rád. Tudjuk róla, hogy megalkuvást nem tűrő egyéniség volt. Ezt tapasztaltam munkatársadként is. Hogy sikerült ezt megőrizned abban a világban, amikor általában nem azok voltak a sikeres emberek, akik kiktartottak elveik és szakmai álláspontjaik mellett?

Örülök, hogy ezt így érzed. Guba Sándor fantasztikus vezető volt, sokat lehetett tőle tanulni, és természetesen az emberi tulajdonságokat is próbáltam átvenni tőle. Nyilvánvalóan nem mindent, hiszen kiváló szakmai tehetsége mellett ő is ember volt, jó és rossz tulajdonságaival együtt. Nagyon jól megérezte, hogy mely munkatársaira lehet számítani, és kikre nem. Ezzel együtt kiválóan megtalálta a módját annak, hogy az embereket munkára bírja. Ars poeticája volt, hogy a kollégáknál parancsszóval csak közepes szintű teljesítményt lehet elérni, ahhoz, hogy kibontakoztathassák képességeiket, alkotó szabadságot kell nekik adni. Egy idő után pedig "kasszát" kell csinálni, hogy a rá bízott talentumokkal ki-ki miképpen élt. Ha valaki nem teljesített, az nem maradt következmény nélkül. Ez a fajta határozottság sajnos belőlem sokszor hiányzik, bár hozzáteszem, hogy abban az idő-

ben szakmai és politikai támogatottság birtokában egy vezető hatásköre, döntési jogköre nagyobb volt, mint napjainkban.

Guba Sándor aspiránsaként kerültél szoros kapcsolatba a hegyitarka-tenyésztéssel. A Grubi Állattenyésztési Kutatóintézetbe elnyert ösztöndíj meghatározó állomás volt életedben. Ekkor ismerkedtél meg azokkal a külföldi szaktekinetékkel, akikkel az Európai Hegyitarka Szövetség titkáráként hosszú időn keresztül együtt dolgoztál. Hogy emlékszel vissza ezekre az évekre?

Ez így van. Hozzáteszem, hogy ezt a grubi ösztöndíjat is a "tarkás" köröknek, illetve Guba Sándor szakmai kapcsolatának köszönhettem. Az itt eltöltött idő mérföldkő volt életemben. Egyrészt a világ akkor tárult ki előttem. Ma már ezt nehezen értjük meg, de 1977-ben, 33 évesen először léptem át életemben a nyugati határt. Kiváltságosnak számítottam, hiszen "barna" szolgálati útlevelemmel és saját kocsival indulhattam útnak. Másrészt bekerültem egy valódi demokráciába, be kellett illeszkednem az ottani munkahelyi légkörbe. Ott szembesültem azzal, hogy a munkahelyen, a városban, baráti társaságban, templomban milyen más az atmoszféra ott, ahol demokrácia van. Az európai elhivatott-

ságomat ez nagyban meghatározta, és úgy gondolom, hogy európai uniós tagságunk minden buktatója ellenére egy soha nem látott mértékű szellemi felzárkózáshoz segített hozzá hazánkat.

De visszakanyarodva a grubi emlékekre, szerencsésnek mondhatom magam, hiszen nagyon jó mentoraim voltak. Averdunk professzor - ifjú titánként - akkor érkezett haza az Egyesült Államokból, és hozta magával a BLUP-módszerre alapozott tenyésztértékbecslést. Mondanom sem kell, mennyire felkavarta az egész intézetet, hiszen ez a matematikai modell Európában akkor még ismeretlen volt. Másrészt az intézet a német tarka tenyésztés fellegvára volt, hiszen a teljesítményvizsgálat és maga a tenyésztértékbecslés is itt folyt. Hazatérésem után is megmaradt ez a jó kapcsolat, és nem titkolom azt sem, hogy a "tarkás" társadalomnak köszönhetem, hogy bejárhattam a világot, megfordulhattam mindazokban az egzotikus országokban is, amelyekben hegyitarka-tenyésztés folyik (Észak- és Dél-Amerika, Afrika, Új-Zéland).

Sokat tanultál a grubi intézetben. Melyek voltak azok a szakmai ismeretek, amelyeket hazatérte után igyekezte itthon is megvalósítani, ha szabad így fogalmazni: a "vasfüggöny" kevésbé vidám oldalán? Mennyire volt fogadókészség a szakma részéről a korszerű nyugat-európai ismeretekre?

Mivel aspiránsként az üsző-előhasznosítással foglalkoztam, ezért utazásom indokaként e terület tanulmányozását jelöltük meg, és eljuttattam a témával foglalkozó vezető németországi kutatóhelyekre (Kiel, Göttingen, Gießen). A házi feladatot, nevezetesen azt, hogy az üsző-előhasznosításra vonatkozóan dolgozzak ki egy hazai viszonyokra adaptáló technológiát, sikerrel megvalósítottam. Másrészt a Bajor Állattenyésztési Kutatóintézet egyik fő kutatási területe a hegyitarka hústermelő képességének vizsgálata volt, és ennek részeként természetesen módomban volt komplexen tanulmányozni az egész folyamatot a hizodalmasságtól a takarmányértékesítő képesség vizsgálatán át, a próbavágásokon keresztül egészen a vágott test minőségéig. Ezeknek a tapasztalatoknak nagy hasznát vettem a későbbi kaposvári kutatásokban. Az elmondottakon túlmenően tanulmányozhattam a korszerű tenyésztésszervezési munkát is, láthattam, hogy mivel foglalkoznak a tenyésztőszervezetek, miképpen fogják össze

szé a nemesítési, fajtafenntartási és a törzskönyvezési munkát, hogyan tartják a kapcsolatot az egyszerű gazdákkal.

Hazánkban sokat kellett várni a tenyésztésszervezés társadalmasítására. 1989-ben alakult meg a Magyar Tarka Tenyésztők Egyesülete, több mint tíz évre rá, hogy ezt a munkát Te Németországban megtapasztalhattad. Része voltál az egyesület megszűlésének. Hogyan emlékszel vissza azokra az időkre?

Izgalmas időszak volt ez az életemben. Kezdetben a tenyésztőegyesületek megalakulása idején volt egy olyan érzésem, hogy újabb termelési rendszerek kezdenek kialakulni, de később, látva a dolgok folyását meggyőződhettem arról, hogy hazánkban is a nyugat-európai mintára működő tenyésztőszervezeti struktúra megszervezése a cél. Nyugodtan mondhatom, hogy mára már a magyarországi tenyésztőegyesületek, jelesül a Magyar Tarka Tenyésztők Egyesülete teljes mértékben egy súlycsoportban van a korábban létesült nyugat-európai szervezetekkel.

Hogyan látod a magyartarka tenyésztés jövőjét a mai piaci viszonyok között?

Úgy érzem, hogy a magyartarka eljutott arra a termelési szintre, amelyet egy modern kettőshasznosítású fajtától elvárunk. Úgy sikerült növelni a fajta tejtermelő képességét, hogy mellette a hústermelő képességgel kapcsolatos tulajdonságokban nem történt számottevő leromlás. Ilyen értelemben az egész európai hegyitarka-tenyésztés egy sikertörténet, amelynek titka, hogy következetesen tartottak a kettőshasznosítás mint tenyészcél mellett. Ez az egyetlen kombinált típusú fajta a világon, amely túlélte az elmúlt időszakot, fennmaradt az utókor számára, és számos jel mutat arra, hogy létszáma ismételtelen növekszik.

A fajtát napjainkban már nemcsak a hegyvidéki régiókban tenyésztik, hanem olyan területeken is, ahol a tömegtakarmány-bázist már nem a legelőfü, hanem a silókukorica adja. Ez a korábbtól teljesen eltérő tartás- és takarmányozási koncepciót jelent. Ilyen körülmények között a tejtermelés növelését már nem tekinthetjük másodlagos jelentőségűnek, hiszen a szántóföldi takarmányokra támaszkodó gazdaságok árbevételének jelentős hányada már a tejtermelésből adódik. Ezért a fajta

tejtermelő képességét erőteljesebben kell javítanunk, mindezt úgy, hogy a másik két fontos értékmérő, a hústermelő képesség és a fitnesz-tulajdonságok tekintetében is versenyképes maradjon. A mögöttünk hagyott évtizedek tapasztalatai azt mutatják, hogy jól meghatározott tenyészcéllal az említett tulajdonságok között fennálló negatív korrelációk "áthidalhatók".

Az Európai Hegyitarka Szövetség októberi, Zágrábban megrendezett kongresszusán széles nyilvánosság előtt 14 év után leköszöntél a titkári posztról. Munkád elismeréseként emléklapet vehettél át. Mi volt az első gondolatod, amikor átvetted az elismerést?

Érdekes módon az első gondolatom az volt, hogy jó időben, jól döntöttem. Tudnivaló, hogy ez nem választott tisztség, tehát ezt valaki haláláig, netán visszahívásáig betöltheti. A visszalépésre az inspirált, hogy a zágrábi konferencia egybeesett az Európai Szövetség generációváltásával, ahol is kiváló fiatal szakembereket ruháztak fel a szövetség munkájának jövőbeni irányításával. Ha ezt nem mérem fel, nem így cselekszem, mindig bennem lett volna az az érzés, hogy én most mások esélyét veszem el. Másrészt még azon kollégák jelenlétében tudtam elkészönni, akikkel együtt kezdtem nemzetközi pályafutásomat. Ez nagy érzelmi többletet jelentett.

Gazdászgenerációk nőttek fel az általad, illetve a munkatársaid által írott és szerkesztett tankönyvekből. Milyen tanácsot, útravutót adnál a fiatal szakembereknek?

Csakis azt, amit még hallgatóként Te is hallottál tőlem, nevezetesen: a mai világban az értelmiségi, átlagos emberekre nem tartanak igényt. Ha valaki sikeres akar lenni a pályán, akkor annak valamely területen kiemelkedőt, különlegeset kell nyújtania. Úgy is fogalmazhatunk, hogy egy bizonyos szakterületen nélkülözhetetlenné kell válnia. Akkor olyan lehetőségek tárulnak elé, amelyek korábban sosem. Aki ennek fényében építi szakmai pályafutását, társul hozzá kellő ambíció és áldozatvállalás, biztos vagyok benne, hogy sikeres szakemberként fogja leélni az életét.

Köszönöm a beszélgetést!

MAGYARTARKA TENYÉSZBIKÁK SZAPORÍTÓANYAGÁNAK ÁRJEGYZÉKE

érvényes: 2007. július 1-től

KLSZ	NÉV	KK	Megb. %	Tej kg	Zsír kg	Zsír %	Feh kg	Feh %	Ráma	Izm.	Testal.	Tőgy	Szom. Sejt.	Megb. %	Hús TÉ	SV %	KTI	ÁR FT+ÁFA
13348	IBIS	AB	95	1059	36	-0,11	32	-0,08	92	55	80	92	128	87			134	2000
14179	BONYHÁDI PÁLINKÁS ZITAT	AB	95	947	37	-0,01	23	-0,18	109	93	100	114	94	107	91		128	2000
14180	NYÖGÉRI PÖTTYÖS JOBBÁGY														104	102		1600
14428	BONYHÁDI RAJNA APRIL	BB	86	416	17	0,01	18	0,08	95	84	101	113	105	91	108	98	116	1600
14500	MINDSZENTI REFRÉN ZITAT	BB	95	815	32	-0,01	31	0,06	101	87	111	118	112	98	95		130	2000
14503	BONYHÁDI REZSŐ HORWEIN	AA	94	633	18	-0,15	19	-0,05	97	95	100	112	85	106	91		118	1600
14733	BONYHÁDI RETTENETES RENGER	AA	84	662	20	-0,13	20	-0,05	129	93	109	103	128	92	107		120	1600
14989	TEVELI SEPI STRAHLIST	AB	75	298	20	0,18	13	0,06	110	112	114	107	89	107	101		112	1600
15278	BONYHÁDI SZINVONALÁS HUSBERG	AA	84	525	19	-0,04	18	0	110	111	106	112	92	106			117	1600
15505	KOCSÉRI TAJTI O'CLOCK P															102		1600
15511	TEVELI TAKAROS HEXSTERN	AB	81	533	29	0,16	22	0,08	109	90	109	111	92	112	112		122	2000
15669	TEVELI TRIÓ JOGOS	AA	83	690	37	0,19	31	0,15	103	93	95	99	89	95	105		130	2000
15671	BONYHÁDI TAKARÉKOS STARK	AB	76	609	23	-0,02	24	0,07	98	94	106	101	101	97	93		122	2000
15672	JÁKI TEKERGŐ HUSALDO	AA	83	1039	41	-0,01	29	-0,12	106	85	89	103	94	109	103		133	2500
15792	KOCSÉRI TOTEM PEREC P														114	97		1600
15894	BONYHÁDI VIDÁM HUSALDO	AB	82	832	28	-0,1	25	-0,07	108	94	86	117	89	104	122		126	2500
15895	BONYHÁDI VARÁZS SPIRO	AB	80	414	10	-0,14	17	0,06	105	99	101	104	94	101	94	97	113	1600
15985	MÉNESBIRTOK VIHAR SPIRO	AA	81	758	29	-0,02	20	-0,12	113	96	100	107	104	100	105		122	2000
16113	BONYHÁDI VALLÓMÁS LEHEL	AA	80	1137	32	-0,24	28	-0,2	106	89	90	108	115	90	136		131	3000
16242	NYÖGÉRI VÁSOTT LEJTŐS P														98	109		1600
16243	BONYHÁDI VINCE STRAMY	AB	82	1148	36	-0,18	30	-0,17	112	94	93	105	97	83	109		133	2500
16403	BONYHÁDI ZÖMÖK HUCKI	AA	83	628	22	-0,06	24	0,05	117	101	94	83	126	83	111		122	2000
16454	KOCSÉRI ZEFÍR LENGE	AA	81	1195	35	-0,23	37	-0,07	92	81	108	121	100	111	89		138	2500
16456	KOCSÉRI ZSOMBOR HUCKI	AB	80	629	16	-0,18	19	-0,05	121	112	105	98	94	88	111		118	1600
16528	KOCSÉRI ZSENGE INDIANER P															107		2000
16698	KOCSÉRI ZUDÍTÓ GEBAL		73	672	21	-0,12	21	0	99	95	106	107	107	103	101		120	2000
16699	TEVELI ZSELIC HORST	AA	73	495	25	0,11	14	-0,06	113	90	98	97	110	103	109		116	1600
16700	JÁKI ZSONGLŐR SAMURAI	BB	82	1255	44	-0,11	38	-0,09	115	64	100	111	105	84	102		141	3000
16930	BONYHÁDI ACÉL HORWART	AA	81	288	12	0,01	9	0	112	100	100	107	104	106	117		108	2000
16931	RÁDÓCI ADU SAMURAI	AA	81	772	22	-0,17	26	0	101	85	97	107	109	92	116		124	2000
17043	KOCSÉRI APAFI SAMURAI	AB	67	1027	38	-0,05	29	-0,11	100	78	103	107	114	86	94		132	2500
17045	TEVELI ARTHUR SAMURAI	AA	68	571	22	-0,01	19	0	104	85	106	112	87	95	98		119	2000
17076	DERECSKEI ASTORIA INDIANER P														109	109		2000
17077	DERECSKEI ALFA PASSZÍV P															111		2000
17336	BONYHÁDI ACHILLES LOTARRY	AA	69	860	39	0,09	29	0	106	85	102	112	100	105			131	2500
17337	KOCSÉRI ARÉNA LOTARRY	AA	72	788	56	0,49	32	0,1	109	84	102	114	97	106	93		136	3000
17338	VÁSÁRHELYI ÁKOS SPIRO	BB													112	109		2000
17367	MÉNESBIRTOK AJTONY RABATT	AB	67	647	34	0,17	25	0,06	123	102	109	108	115	103	114		125	2000
17368	KOCSÉRI AMÜR HUMLANG	AB	65	536	23	0,04	16	-0,05	97	105	98	94	96	102			117	2000
17369	NYÖGÉRI ÁFIUM TOPOGÓ P														104	107		1600
17508	BONYHÁDI BALLAGÓ HUMLANG	AB	63	1085	28	-0,28	29	-0,15	110	91	89	95	110	96			130	3000
17760	NYÖGÉRI BUZOGÁNY VÁSOTT P															110		2000
19008	POLÁNYI DRÁVA ZSENGE P															111		2000
17143	ROMLET		54	1074	44	0,02	33	-0,07	115	85	88	108	100	99			136	2500
	ZAR/Zuchtdata 2007.10.01		Megb %	Tej kg	Zsír kg	Zsír %	Feh. Kg	feh %	Ráma	Izm.	Testal.	Tőgy	Szom. sejt sz	Haszn. életart.	FW	MW	GZW	
19309	HERODOT		89	835	24	-0,14	34	0,07	96	105	83	100	89	110	108	123	128	3000

Európai Hegyitarka Tenyésztők Szövetségének 27. Kongresszusa, Zágráb

Európai Hegyitarka Tenyésztők Szövetségének 27. Kongresszusa, Zágráb

